Aluehallintovirasto

Lausuntopyyntö

Asia: HE 4/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
20.2.2020

Henkilökuntamitoitus

- Johtaminen
  - Henkilöstö tarvitsee lähityönjohtoa: jos vastuuhenkilön alaisuudessa on henkilöstöä 20 tai enemmän, ei vastuuhenkilön työpanosta tulisi laskea välittömään asiakastyöhön lainkaan

- Opiskelijoiden ja hoiva-avustajien työpanoksen hyväksyminen mitoitukseen
  - Tarkennettava milloin on kyse ammattihenkilön sijaisena toimivasta opiskelijasta ja milloin on kyse opiskelija -statuksella toimivasta opiskelijasta
  - Hoidon ja hoivan mitoitukseen laskettavat sekä opiskelijan ammattihenkilön sijaisena toimimiseen hyväksyttävät tutkinnon osat tulee asiakasturvallisuuden varmistamiseksi määritellä tarkemmin
  - Riskinä, että ammattihenkilöitä korvataan opiskelijoilla/hoiva-avustajilla
    - Hoiva-avustajien/opiskelijoiden määrä max 1/15 asiakasta
  - Lääkehoidon toteuttamisen tulee selkeästi olla vastuutettu terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtäväksi
    - Lääkehoidon riskit lisääntyneet, kun lääkehoidon toteuttamiseen osallistuu laajasti myös peruskoulutukseltaan lääkehoitoon kouluttamatonta henkilökuntaa

Henkilökuntamitoitus jatkuu

- Huomion kiinnittyminen pelkkään kokonaismitoitukseen ei riittävästi ohjaa palvelujen tuottajia huomioimaan asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita eri vuorokauden aikoina
  - työvuoroihin on suunniteltu vähemmän henkilökuntaa on iltaisin, öisin ja viikonloppuisin
    - riskinä on, että yksilöllisiin syihin perustumattomien rajoitustoimenpiteiden käyttöä lisätään, koska asiakkaita valvovaa ja ohjaava henkilökuntaa ei ole riittävästi

- RAI/RUG ei yksinään ole riittävä mittari henkilöstön riittävyyden arviointiin, vaan lisäksi on arvioitava mm.
  - asumisympäristön fyysiset tekijät,
  - asiakkaan yksilölliset erityistarpeet (happi- tms. laitteet, sosiaaliset suhteet, saattohoito),
  - asiakkaiden palvelutarpeen muutokset,
  - henkilökunnan sairaanhoidollinen osaaminen ja
  - lääkäripalvelujen saatavuus.

Henkilöstön työnjaon selkiyttäminen

- Kiinteistöhuoltoa ei tule huomioida tehostetun palveluasumisen asiakastyöhön laskettavaksi tukipalvelutehtäväksi tai välilliseksi asiakastyöksi
  - kiinteistönhuollon työntekijät eivät tee sellaista välitöntä hoivan ja huolenpidon työtä, joka tulisi ottaa asiakastyötä tekevän henkilökunnan mitoittamisessa huomioon
  - johtaa siihen, että myös muiden organisaation ydintoimintoja tukevien palvelujen, kuten palkanlaskennan, resurssiohjauksen ja työvaatehuollon, hyväksymiseen välillisenä asiakastyönä kohdistuu paineita
- Myös tukipalvelutehtävät ovat tehtäviä, joihin tarvitaan vanhusten arjen laadun varmistamiseksi ammattikoulutettua henkilökuntaa
  - Mm. infektioiden torjunta, ravitsemusosaaminen
  - Esitykseen tulisi tarkentaa, millä tutkinnoilla tukipalvelutehtäviä voi suorittaa
- Välillisen ja välittömän työn rajausta/ilmoittamista tulee tarkentaa
  - THL:lle toimitettavien tietojen luotettavuus

Henkilökunnan osaamisen varmistaminen

- Vanhuksilla on muitakin kuin terveydenhuoltoon ja sairauden hoitoon liittyviä tarpeita
  - asiakkaan toimintakyvyn tukeminen mieluisan tekemisen, asioinnin, ulkoilun ja sosiaalisten suhteiden mahdollistamisen avulla on välitöntä asiakastyötä, jonka mahdollistamiseksi henkilökuntamitoituksesta on tarpeen säätää lailla

- Asiakkaan oikeus saada sosiaalihuollon palveluja ei pääty siihen, että asiakas muuttaa tehostetun palveluasumisen yksikköön
  - sosiaalihuollon osaamisen turvaamiseksi esityksessä tulisi painottaa myös sosionomien ja geronomien sekä gerontologisen sosiaalityön merkitystä vanhuspalveluissa

- Suomen ulkopuolella suoritettujen tutkintojen vertailu suomalaisiin tutkintoihin
  - linjaukset tutkintojen suhteen tulisi olla helposti saatavilla

- Asiakkaalla on oikeus saada palvelua äidinkielellään
  - vaadittava suomen tai ruotsin kielen taitotaso tulisi testata ennen ammatinharjoittamisoikeuden myöntämistä